ROVANIEMI

LIIKUNNALLINEN NUORISOTILA

TARVESELVITYS

30.11.2023
Hyvinvointilautakunta

1. Johdanto 3
2. Palveluverkon nykytila 3
2.1 Nuorisotilaverkko 3
2.3 Lastenkultturikeskuksen tarveselvitys 4
3. Liikunnallinen nuorisotila 5
3.1 Liikunnalliset nuorisotilat -hanke 6
4. Tilojen hankintavaihtoehdot ja vaikutusten arviointi 7
5. Rakennuspaikka 7
5.1 Vaihtoehto A: Susivouti 7
5.2 Vaihtoehto B: Valtakatu 5 (Häken tontti) 8
6. Tilaohjelma 8
7. Kustannukset 8
8. Rahoitus 9
9. Tavoiteaikataulu 9
10. Riskit 9
11. Työryhmä 10

1. Johdanto

Sivistyslautakunta päätti kokouksessaan 25.8.2022 (§ 121) käynnistää liikunnallisen nuorisotilan tarveselvityksen. Liikunnallinen nuorisotila -konsepti yhdistää kaksi erillistä tarvetta: nuorisotiloja ei ole riittävästi kaupungin alueella, eikä liikunnallisten kaupunkikulttuurimuotojen (skeittaus, skuuttaus, parkour) harrastamiselle löydy ympärivuotisia tiloja.

Lähtöajatuksena oli selvittää liikunnallisen nuorisotilan rakentamisen mahdollisuuksia Susivoudin urheilukentän yhteyteen. Urheilukentän pukutilat ovat elinkaarensa loppuvaiheessa, joten niiden uudistaminen voidaan liittää tähän selvitykseen. Tarveselvitysvaiheessa kartoitetaan myös muiden mahdollisten käyttäjien tilatarpeita (mm. muut liikuntalajit, Lapin Yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu).

2. Palveluverkon nykytila

2.1 Nuorisotilaverkko

Rovaniemen kaupungin nuorisopalvelujen nuorisotilaverkosto noudattaa monitoimitalo- ja yhtenäiskouluverkostoa. Nuorisotilojen sijoittuminen monitoimitalojen yhteyteen tai niiden välittömään läheisyyteen mahdollistaa alueen nuoret luontevasti tavoittavan palvelutarjonnan sekä onnistuneen toiminnallisen synergian koulujen kanssa esimerkiksi koulunuorisotyön osalta.

Rovaniemen kaupunginosien nuorisotilat sijaitsevat monitoimitaloissa Ylikylässä, Nivavaarassa ja Ounasrinteellä, sekä tulevaisuudessa myös Korkalovaarassa. Tällä hetkellä Korkalovaarassa alueellista nuorisotyötä toteutetaan pelkästään koulunuorisotyön keinoin, kunnes Vaaranlammen uusi monitoimitalo valmistuu arviolta vuonna 2025.

Kylien alueella nuorisopalvelujen toimipisteet sijaitsevat Vanttauskoskella, Muurolassa ja Sinetässä, alueiden monitoimitalojen yhteydessä.

Rantavitikka-Viirinkangas alueella ei ole nuorisopalvelujen toimipistettä, mikä on alueen lapset, nuoret ja opiskelijakeskittymä huomioiden tarpeellinen kehittämiskohde. Nuoret kokoontuvat tilojen puutteessa alueen kauppojen ja koulujen pihoilla. Nuorisotilojen puute alueella näkyy esimerkiksi häiriökäyttäytymisenä, josta on tullut yhteydenottoja alueen asukkailta.

Kaupunginosissa ja kylillä nuorisotilat toimivat alueellisina nuorisotyön keskuksina. Ne tarjoavat nuorten kehitystä ja kasvua tukevaa mielekästä ja virikkeellistä toimintaa, joka pitää sisällään nuorisotilatoimintaa, koulunuorisotyötä, pienryhmä- ja osallisuustoimintaa, kerhoja, teematapahtumia, retkiä, tiedotusta ja neuvontaa, yksilöllistä ohjausta sekä alueelle jalkautuva nuorisotyötä.
Koulujen lisäksi alueilla tehdään yhteistyötä muiden toimijoiden, kuten kirjaston, seurakunnan, järjestöjen ja yhdistysten kanssa, hyödyntäen moniammatillista erityisosaamista, nuorten etu ja monipuolinen palvelutuotanto huomioiden. Toiminnan suunnittelun keskiössä ovat aina nuorten osallisuus, heidän kiinnostuksen kohteet sekä nuorisokulttuurissa vallitsevat ilmiöt. Nuorisotilojen toiminnan sisältö on kohdennettu pääsääntöisesti 10-20–vuotiaille, mutta esim. tapahtumien yhteydessä toiminta voidaan suunnitella koko aluetta hyödyttäväksi kokonaisuudeksi.

2.2 Liikuntapalveluiden tarpeet
Tarveselvityksen yhtenä lähtökohtana on ollut ympärivuotiseen käyttöön soveltuvan skeittihallin puute Rovaniemellä. Rullalautailijoita on kaupungissa arviolta noin 200. Kesäkäyttöön rakennettu skeittiparkki löytyy Lappi Areenan piha-alueelta. Muuten kaupungissa on vain muutama suppeampi harrastuspaikka. Lähitulevaisuudessa kesäaikana käytössä olevia ulkoskeittauspaikkoja rakennetaan Vaaranlammelle, Antinpuistoon ja Ounasrinteelle.

Skeittihallin pinta-alan tulisi olla 600-800 neliötä ja hallin korkeuden vähintään 6 metriä.

Nuorisolle suunnatun kyselyn perusteella olisi tarvetta myös lisätä seuraavien liikuntamuotojen harrastusmahdollisuuksia: seinäkiipeily, sulkapallo, katukoripallo/koripallo, lentopallo ja tanssilajit (esim. streetdance, hip hop). Nämä toiminnot tarvitsevat oman tilansa.

2.3 Lastenkultturikeskuksen tarveselvitys

Hyvinvointilautakunta päätti kokouksessaan 7.6.2023 (§ 67), että lastenkulttuurikeskuksen perustamiseksi Rovaniemelle tehdään tarveselvitys. Tarveselvitysvaiheessa selvitetään lastenkulttuurikeskuksen tilojen sijoittamista liikunnallisen nuorisotilan yhteyteen. Tarveselvityksessä otetaan huomioon myös jo olemassa olevien tilojen mahdollinen muuntaminen lastenkulttuurin käyttöön.

3. Liikunnallinen nuorisotila

Liikkumisen merkitys lasten ja nuorten kehitykselle, terveydelle ja hyvinvoinnille on laajasti tunnistettu ja tunnustettu. Liikunta, hyvä fyysinen kunto ja hyvät motoriset taidot ovat yhteydessä myös oppimiseen. Yhteiskunnallisella tasolla tarkasteltaessa liikunnassa on kyse ensisijaisesti kansanterveydestä. Ennustetasolla liikkuva elämä on tervettä ja hyväksi koettua elämää, joka lisääntyessään näkyy tulevaisuudessa mm. vähentyneinä terveydenhuollon kuluina.

Tutkimusten mukaan vain yksi kolmasosa lapsista ja nuorista liikkuu terveytensä kannalta riittävästi Suomessa, ja liikunnan harrastamisen tiedetään vähenevän entisestään murrosiässä. Tähän tilanteeseen on mm. Opetus- ja kulttuuriministeriö ottanut kantaa julkaisemalla (2021) liikkumissuosituksen 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille. Nuorten liikkumattomuus on ollut laajasti esillä myös mediassa sekä julkisessa keskustelussa.

Tarve nuorten liikkumisen lisäämiseen on olemassa myös meillä Rovaniemellä. Liikunnallisen nuorisotilan perustaminen on kannanotto nuorten aktiivisen ja liikunnallisen arjen tukemiseksi, ja samalla se on konkreettinen toimenpide nuorten liikkumisen edistämiseksi. Liikunnallinen nuorisotila on mielekkään harrastustoiminnan, sosiaalisen kanssakäymisen sekä osallisuuden mahdollistava ympäristö, jossa nuorisotyön tukena käytetään liikunnallisia menetelmiä. Emme siis puhu urheilusta, vaan liikuntaa käytetään toiminnallisena työkaluna lasten ja nuorten vahvistamiseen ja kasvattamiseen. Tässä kontekstissa lapsia ja nuoria kannustetaan liikkumaan ja tarjotaan mahdollisuuksia osallistua turvallisesti ja yhdenvertaisesti liikunnalliseen, nautittavaan ja elämykselliseen toimintaan, joka on heidän iälleen ja kyvyilleen sopivaa.

Liikunnallinen nuorisotila tarjoaa seuroihin ja järjestöihin kuulumattomille lapsille ja nuorille mahdollisuuden harrastaa liikuntaa turvallisessa ympäristössä, jossa on nuoriso-ohjaajat paikalla. Liikunnallisen nuorisotilan konseptiin kuuluu myös ns. avoin toiminta eli tilaan on mahdollista tulla aikaa varaamatta harrastamaan omaehtoista liikuntaa, myös tilassa hengailu on sallittua.

Nuorilla liikkumisessa korostuu sen omatoimisuus ja omaehtoisuus, joten lasten ja nuorten osallisuus suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitu liikunnallisessa nuorisotilassa. Käytännössä liikunnallinen nuorisotila tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden kokeilla ja harrastaa ympärivuotisesti entistä monipuolisemmin niitä liikunnallisia lajeja, joiden harrastusmahdollisuuksien kehittämistarve ja harrastamisinto on tullut esille nuorilta itseltään. Näiden lajien harrastamisen ohessa on lapsilla ja nuorilla erinomainen mahdollisuus luoda kaverisuhteita, saada ystäviä ja kuulua vertaisryhmiin. Nämä yhteisölliset elementit omalta osaltaan lisäävät

liikkumisen iloa ja motivaatiota sekä muovaavat lasten ja nuorten liikuntasuhdetta myönteisempään suuntaan. Parhaassa tapauksessa liikkumisen ilo auttaa lapsia ja nuoria pysyvien, jopa elämänkestoisten liikkumistottumusten ja harrastusten löytämisessä.

3.1 Liikunnalliset nuorisotilat -hanke

Rovaniemi on mukana Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa kansallisessa hankkeessa, jonka tarkoituksena on avata kuntatoimijoiden ajattelua sekä yleistä yhteiskunnallista keskustelua siitä, voisiko nuorten liikunta-aktiivisuutta pyrkiä Suomessa tulevaisuudessa lisäämään uudella tavalla mietityillä omatoimisen liikkumisen mahdollistavilla kunnallisilla sisätilaratkaisuilla.

Selvityshankkeen toteuttamisesta vastaa North Sport Consulting Oy (NSC) asiantuntijayritys, jonka asiantuntijoilla on pitkäaikaista ja laajaa kokemusta erilaisista liikunnan ja urheilun selvitys- ja kehittämishankkeista.

Hanke jakautuu selvitys- ja kehittämishankeosioon, jotka poikkeavat toisistaan tavoitteiltaan sekä toteutustavoiltaan.

1) Selvityshanke -osio. Osion tavoitteena on tuottaa valtakunnallista yleistietoa aihepiiristä. Keskeisiä näkökulmia ovat mm. selvittää missä määrin Suomen kunnissa olisi kysyntää ja yleisiä toteuttamisedellytyksiä (halukkuutta, suunnitteluosaamista, tilaresursseja yms.) kuvatun kaltaisille nuorten sisätilaratkaisuille, joissa uudella tavalla pyrittäisiin poikkihallinnollisesti ratkomaan nuorten liikunta- ja muita harrastetoiveita. Lisäksi keskeinen näkökulma selvitysosiossa on kartoittaa nykytilannetta sen osalta, minkälaisia nuorille suunnattuja ja omatoimisesti käytettäviä liikunnallisia nuorisotilaratkaisuja Suomen kunnista jo mahdollisesti löytyy tai on suunnitteilla. Selvityshankeosion ydinkeinona on valtakunnallinen kysely kuntien liikunta- sekä nuorisotoimiin.

2) Kehittämishanke -osio. Osion tavoitteena on tuottaa muutamia konkreettisia käytännön case-esimerkkejä liikunnallisista nuorisotilaratkaisuista, joita on suunniteltu yhdessä nuorten kanssa. Kehittämishankeosiot toteutetaan yhdessä hankkeen kuntakumppaneiden kanssa, jotka tuottavat hankkeelle paikallisen suunnittelukohteen, jonka sisällöllistä ideointia ja suunnittelua tuetaan hankkeen asiantuntijoiden kautta. Nuorten osallistamiseen casekohteissa hyödynnetään NSC:n tuottamia osallistamiskyselyitä sekä suunnittelu/ideointityöpajaa. Casekohteissa syntyneet luonnossuunnitelmamateriaalit sisällytetään hankkeen loppuraporttiin ”idea-aineistoksi”. Hankkeen kuntakumppaneiksi ovat alustavasti lupautuneet Rovaniemen ja Kuopion kaupunkien sekä Tuusulan kunnan liikunta- ja nuorisotoimet. Hankkeen kuntakumppaneilta ei edellytetä taloudellisia panostuksia

hankkeelle vaan ainoastaan suunnittelukohteen tuottamista sekä mukanaoloa paikallisissa yhteissuunnitteluprosesseissa nuorten kanssa. Kuntakumppanit saavat hankkeesta hyötynä nuorten osallistamisprosessien tuen lisäksi omia paikallisia hankkeitaan edistäviä luonnospiirroksia, jotka on tuotettu maksutta ulkopuolisten asiantuntijoiden toimesta.

4. Tilojen hankintavaihtoehdot ja vaikutusten arviointi

Käytännössä vaihtoehtoina on rakentaa uudisrakennus tai löytää olemassa oleva rakennus, johon tilat voidaan remontoida tai peruskorjata.
Valtakatu 5 omistaa KOY Häly, jonka omistaa Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy. Tässä tapauksessa hankinta pitää kilpailuttaa.

5. Rakennuspaikka

Liikunnallisen nuorisotilan olisi hyvä sijaita helposti saavutettavissa olevalla keskeisellä paikalla. Tilojen käyttäjien ikäjakauma on suuri. Varsinkin skeittihallissa käyttäjien ikähaarukka voi olla alakoululaisista keski-ikäisiin aikuisiin. Helppo saavutettavuus julkisilla liikennevälineillä tai esimerkiksi polkupyörillä katsotaan eduksi.

Mahdollisia rakennuspaikkoja on kartoitettu useita. Esimerkiksi Lampelan alueelta on tutkittu mahdollisuutta sijoittaa toiminta olemassa oleviin VR:n tavaraterminaaliin ja makasiinirakennuksiin tai entiseen veturitalliin. Veturitalliin on erittäin haastavaa saada turvallinen käynti ja tavaraterminaalin alueelle VR:llä on omia kehittämissuunnitelmia, joten nämä vaihtoehdot eivät ole mahdollisia. Kaupunginarkkitehti esitti myös, että keskustan alueelle suunnitellun uuden uimahallin yhteyteen voitaisiin tutkia liikunnallisen nuorisotilan sijoittumista. Tämä vaihtoehto on vielä aikataulullisesti määrittelemätön, joten sekään ei tule kyseeseen.

Mahdollisia sijaintipaikkoja on kaksi, jotka eroavat luonteeltaan toisistaan, mutta molempiin on mahdollista järjestää tarpeelliset tilat ja toiminta. Susivoudin alue ja Valtakatu 5:ssä sijaitseva osittain rakennettu KOY Hälyn omistama kiinteistö.

5.1 Vaihtoehto A: Susivouti

Tässä vaihtoehdossa liikunnallinen nuorisotila rakennetaan uudisrakennukseen Susivoudin kentän yhteyteen osoitteeseen Korvanranta 2. Alueella sijaitsee tällä hetkellä pukeutumis- ja huoltorakennus sekä kolme kappaletta urheilukenttiä (jalkapallokenttä, tekonurmikenttä ja urheilukenttä). Talvisin urheilukentälle pystytetään kaukalo ja sen viereen jäädytetään tavallinen luistelukenttä. Vaihtoehto A:ssa liikunnallisen nuorisotilan uudisrakennukseen yhteyteen rakennettaisiin myös Susivoudin urheilukenttien pukeutumis- ja huoltotilat.

Rantavitikan alueella, Susivoudin kentän välittömässä läheisyydessa toimivat mm. Rantavitikan peruskoulu, Lapin Yliopisto ja Lapin koulutuskeskus REDU.
Rantavitikka-Viirinkangas alueella ei ole nuorisotilaa.
Vaihtoehto A:ssa liikunnallinen nuorisotila toimisi myös Rantavitikan ja Viirinkankaan alueellisena nuorisotilana, tarjoten liikunnallisten aktiviteettien lisäksi perinteistä nuorisotila toimintaa kuten pienryhmiä, kerhoja, teematapahtumia, retkiä yms.

5.2 Vaihtoehto B: Valtakatu 5 (Häken tontti)

Osoitteessa Valtakatu 5 sijaitsee KOY Hälyn omistama kiinteistö, jolla sijaitsee maanalainen entisen hälytyskeskuksen tilat. Osa nykyisestä maanalaisesta rakennuksesta voidaan osoittaa liikunnallisen nuorisotilan käyttöön ja nykyisen rakennuksen päälle on mahdollista rakentaa uudisrakentamista tietyin reunaehdoin. Maanalaisen rakennuksen päälle on käytännössä mahdollista rakentaa hallimaista tilaa, jonka kantavat rakenteet ovat nykyisen rakennuksen ulkoseinälinjoilla. Hallimainen tila soveltuu useisiin nuorten toivomiin harrastusmuotoihin esim. skeittaukseen, katukorikseen yms. Tontin rakentamattomat osat voidaan rakentaa, kunhan perustukset viedään nykyisen maanalaisen rakennuksen perustusten syvyydelle.
Vaihtoehto B sijaitsee kaupungin keskustassa ja on siksi sijainniltaan sekä julkisenliikenteen kulkuyhteyksiltä lasten ja nuorten kannalta erinomaisella paikalla. Vaihtoehto B:ssä pystytään hyödyntämään osittain jo olemassa olevaa maanalaista rakennusta.
S3-luokan VSS:n koko ei pienene.

6. Tilaohjelma

Tilaohjelma on tarveselvityksen liitteenä.

7. Kustannukset

Molemmissa vaihtoehdoissa liikunnallisen nuorisotilan tilaohjelma on 2171 m2 ja kokonaispinta-ala on noin 2432 br-m2.
Kustannuslaskennassa on huomioitu myös lasten kulttuurikeskuksen tilaohjelma 668 m2 ja kokonaispinta-ala sillä on noin 748 br-m2.
Kustannuslaskenta on tehty vaihtoehdossa A tilaohjelman perusteella ja vaihtoehdossa B on laadittu viitesuunnitelmat, joiden pohjalta kustannuslaskenta on tehty. Hankkeen kustannusarvio tarkentuu hankesuunnittelun yhteydessä.

Tarveselvitykseen ei sisällytetä kustannuslaskelmia. Investointikustannukset esitetään molempien vaihtoehtojen osalta erillisillä liitteillä.

8. Rahoitus

Hanke ei ole Rovaniemen kaupungin investointisuunnitelmassa. Jos liikunnallinen nuorisotila toteutetaan kaupungin omana investointina on hankkeelle varattava määräraha toteutusvuosille. Hankkeeseen on mahdollista hakea liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Uuden nuorisotilan käyttötalousmenot tulee kirjata talousarvioon hankkeen valmistumisen jälkeisille vuosille.

9. Tavoiteaikataulu

Aikataulu tarkentuu hankesuunnittelun yhteydessä, kun sijoituspaikka varmistuu. Sijoituspaikka voi vaatia kaavoittamista ja aikataulussa tullaan siinä tapauksessa huomioimaan kaavoitusprosessiin varattava aika. Kaavoitusprosessi kestää tavanomaisesti noin vuoden verran. Alla on esitetty esimerkinomainen aikataulu:

Tarveselvityksen hyväksyminen	syksy 2023
Lopullisen sijoituspaikan selviäminen	syksy 2023
Hankesuunnitelman hyväksyminen	alkuvuosi 2024
Hankkeen kilpailutus	kevät/kesä 2024
Hankkeen toteuttajan valinta	kesä 2024
Rakentamisen aloittaminen	kevät 2025
Hankkeen valmistuminen	vuoden 2026 aikana

10. Riskit

Tunnistettuja riskejä:

- Sijoituspaikkaan liittyvät mahdollisen kaavoitusprosessin viivästyminen
- Kustannusten yllättävä nousu
- Valtakatu 5 rakennettavuus

11. Työryhmä

Rovaniemen kaupunki, vapaa-ajanpalvelut
Nella Sepänheimo, nuorisopalvelujen johtaja
Pekka Hämäläinen, liikuntajohtaja
Rauno Savela, nuorisotoiminnan koordinaattori
Henrietta Kangas, nuorisotoiminnan koordinaattori
Annu Nietula, kulttuurituottaja

Rovaniemen kaupunki, Tilapalvelukeskus
Juha Välitalo, rakennuspäällikkö

Rovaniemen kaupunki, Maankäyttö ja kaavoitus
Sipi Hintsanen, kaupunginarkkitehti

Suunnittelijat
Eija Rantala, arkkitehti, Arkkitehdit Rantala & Kankaanpää Oy